

KELAJAK KASBLARI – ORZUIM SARI ILK QADAM

DINO BILAN KELAJAK SHAHRIGA SAYOHAT

Mashg'ulot turi: Suhbat, syujetli-rolli va didaktik o'yinlar, muammoli vaziyat, ijodiy ish

Davomiylik: 3–4 yosh: 15–20 daqiqa; 5–6 yosh: 20–25 daqiqa

Asosiy g'oya: Har bir kasb foydali. Kelajakda yaxshi kasb egasi bo'lish uchun bugundan o'rganish, savol berish, birga ishlash va tabiatga g'amxo'rlik qilish muhim.

Mashg'ulot maqsadi

Bolalarda bugun mavjud bo'lgan va kelajakda yanada rivojlanishi mumkin bo'lgan kasblar (robototexnik, ekolog, kosmonavt, dasturchi, shifokor, shahar fermeri) haqida boshlang'ich tasavvur hosil qilish; oddiy muammolarni hamkorlikda hal etish, nutq, tasavvur va ijodkorlikni rivojlantirish; barcha kasblarga hurmat hamda shaxsiy orzu va qiziqishlarni erkin ifodalashga rag'batlantirish.

Kutilayotgan natijalar

- 3–4 yoshli bola rasmlardan kamida 2–3 kasbni ko'rsatadi yoki nomlaydi; kasbga oid bitta harakatni takrorlaydi.
- 5–6 yoshli bola 4–5 kasbni tanib, ularning foydasini sodda gap bilan aytadi; vaziyatga mos kasbni tanlaydi.
- Bolalar robot inson yaratgan yordamchi ekanini, uni inson boshqarishini anglay boshlaydi.
- Bola o'zi yoqtirgan kasbni rasm, tanlov yoki qisqa jumla bilan ifodalaydi; boshqalarning tanlovini hurmat qiladi.

Kerakli jihozlar

Dino qo'g'irchog'i yoki rasmi; kartondan yasalgan "vaqt eshigi"; kasblar va ularning buyumlari tasvirlangan kartochkalar; robot maketi; ko'k, yashil va sariq pol-doirachalar; qayta ishlanadigan materiallarning toza rasmlari (haqiqiy chiqindi emas); kubiklar; katta "Orzular raketasi" vatmani; tayyor kasb rasmlari; rangli qalam va yopishqoq qog'ozlar. Mayda detallarni 3–4 yoshdagi bolalarga bermaslik kerak.

Mashg'ulotning borishi

1. Kirish. "Dinodan sirli xat" (2 daqiqa)

(Bolalar yarim doira shaklida joylashadi. Tarbiyachi Dino qo'g'irchog'i va konvertni ko'rsatadi.)

Tarbiyachi: Assalomu alaykum, bolajonlar! Bugun bizga do'stimiz Dinodan xat kelibdi. Ochib ko'ramizmi?

Bolalar: Ha!

Tarbiyachi: Dino shunday deb yozibdi: “Aziz do‘stlarim! Kelajak shahrida yangi kasblar bilan tanishdim. Lekin bu shaharga aqlli, mehribon va topqir yordamchilar kerak. Men bilan sayohat qilasizlarmi?”

(Ushbu rasmdan foydalanish mumkin)

Bolalar: Sayohat qilamiz!

Tarbiyachi: Unda sehrli vaqt eshigidan o‘tamiz. Uch, ikki, bir – kelajakka yo‘l! (Bolalar qo‘llarini oldinga uzatib, eshikdan o‘tayotgandek harakat qiladilar.)

2. Didaktik o‘yin. “Kasbning buyumini top” (3 daqiqa)

Maqsad: tanish kasblarga oid buyumlarni ajratish va kelajak kasblariga qiziqish uyg‘otish. Tarbiyachi shifokor–stetoskop, quruvchi–kaska, oshpaz–qoshiq, robototexnik–robot rasmlarini aralashtirib qo‘yadi.

Tarbiyachi: Voy, kelajak shahri aholisi buyumlarini adashtirib yuboribdi! Stetoskop kimga kerak?

Bolalar: Shifokorga!

Tarbiyachi: Kaska-chi? Qozon yoki qoshiq-chi? Mana bu kichik robot bilan kim ishlashi mumkin ekan?

(Bolalar taxmin qiladi. Tarbiyachi robototexnik haqida: “U robot yasaydi va uning ishlashiga yordam beradi”, deb qisqa izoh beradi.)

Tarbiyachi: Demak, har bir kasbning o‘z vazifasi va kerakli asboblari bor ekan.

3. “Kelajak shahrida uch bekat” – ko‘rgazmali rolli sayohat (5 daqiqa)

Tarbiyachi uchta bekat suratini navbat bilan ko‘rsatadi. 5–6 yoshli bolalar uchun qo‘shimcha kosmonavt, dasturchi va shahar fermeri kartochkalari berilishi mumkin.

Tarbiyachi: Birinchi bekat – Robotlar uyi. Robotlar kimga yordam beradi?

Bolalar: Odamlarga!

Tarbiyachi: To‘g‘ri. Robototexnik robotni yaratadi, tekshiradi va boshqarishni o‘rgatadi. Robot odamga yordam beradi, lekin uni odamlar yaratadi va undan foydalanish uchun odamlar mas’ul.

(Bolalar qo‘llarini bukib “robot” kabi sekin yurishadi.)

Tarbiyachi: Ikkinchi bekat – Yashil bog‘. Bu yerda ekolog tabiatni asrashga yordam beradi. Biz tabiatga qanday yordam bera olamiz?

Bolalar: Axlat tashlamaymiz! Gullarni asraymiz!

(Bolalar “qog‘oz” va “plastik” tasvirlarini mos belgilangan qutilar rasmlariga joylaydilar.)

Tarbiyachi: Uchinchi bekat – Yulduzlar markazi. Kosmonavt raketada kosmosga uchib, Yer va osmonni o'rganadi. Kelinglar, birga uchayotgandek harakat qilamiz!

(Bolalar sanaydi: "Uch, ikki, bir!" va raketa kabi qo'llarini yuqoriga ko'taradi.)

Tarbiyachi: Bu kasblarning barchasi odamlar va tabiat uchun foydali ekan. Qaysi bekat sizga ko'proq yoqdi?

4. Harakatli-didaktik o'yin. "Robotga yo'l ko'rsat" (4 daqiqa)

Maqsad: tinglash, fazoviy mo'ljal olish, ketma-ketlik va hamkorlikni rivojlantirish. Polga xavfsiz oraliqda 3 ta yirik doiracha qo'yiladi. Dino "robot"ni bog'ga olib borishi kerak. Bolalar og'zaki yoki imo-ishora orqali yo'l ko'rsatadi.

Tarbiyachi: Robotimiz bog'dagi gullarga suv olib borishi kerak. Unga yordam beramiz. Bir qadam oldinga! Endi o'ngga! Yana bir qadam!

(3–4 yosh: faqat "oldinga", "to'xta" ko'rsatmalari. 5–6 yosh: "o'ngga", "chapga", "ikki qadam" qo'shiladi. Bola robot roliga kirishi mumkin; to'siqlar, yugurish va ko'zi bog'langan o'yin bo'lmaydi.)

Tarbiyachi: Barakalla! Robot o'zi nima qilishni bilmaydi: uni inson yo'naltiradi. Biz esa bir-birimizni tinglab ishni uddaladik!

5. Muammoli didaktik o'yin. "Yordam signali: kim yordam beradi?" (4 daqiqa)

(Tarbiyachi "ding-ding!" deya signal beradi. Har bir holat uchun 2–3 rasimli kasb kartochkasini ko'rsatadi.)

Tarbiyachi: Diqqat, birinchi xabar! Bog'da qog'ozlar sochilib ketibdi. Tabiatni asrashga kim yordam beradi?

Bolalar: Ekolog!

Tarbiyachi: Biz-chi nima qilamiz?

Bolalar: Qog'ozlarni yig'amiz!

Tarbiyachi: Ikkinchi xabar: robotning qo'li ishlamay qoldi. Kim uni tekshiradi va tuzatadi?

Bolalar: Robototexnik!

Tarbiyachi: Uchinchi xabar: kelajak bog'ida gul ekmoqchimiz. Bunga shahar fermeri yordam berishi mumkin. U nima o'stiradi?

Bolalar: Gullar, daraxtlar!

5–6 yosh uchun qo‘shimcha signal: “Bolalar uchun yangi o‘yin ilovasi kerak” – dasturchi; “Kosmosdagi ishlarni o‘rganish kerak” – kosmonavt. 3–4 yoshli bolaga “Ekologmi yoki kosmonavtmi?” kabi ikki rasimli tanlov beriladi.

6. Ijodiy ish. “Orzular raketasi” (4 daqiqa)

(Tarbiyachi katta raketa rasmi tushirilgan vatmanni ko‘rsatadi. Bolalar o‘zlari yoqtirgan kasbni kichik rasmda chizadilar yoki tayyor kartochkadan tanlaydilar; navbat bilan raketaga joylaydilar.)

Tarbiyachi: Mana bizning orzular raketamiz! Siz kelajakda nima qilishni xohlaysiz? Odamlarga yordam berasizmi, robot yasaysizmi, tabiatni asraysizmi yoki boshqa ajoyib ish qilasizmi?

(Tarbiyachi har qanday kasb va bolalarning yangi fikrini qabul qiladi. Bolalardan bir xil javob talab etilmaydi.)

Bola (namunaviy javob): Men ekolog bo‘laman. Daraxtlarni asrayman!

Tarbiyachi: Ajoyib! Har bir insonning orzusi qadrli. Orzular vaqt o‘tishi bilan o‘zgarishi ham mumkin.

7. Yakuniy refleksiya. “Kelajak kaliti” (2 daqiqa)

Tarbiyachi: Bolajonlar, bugun kimlar bilan tanishdik? Robotni kim yaratadi? Tabiatni kim asrashga yordam beradi?

(Bolalar rasmni ko‘rsatib, bir so‘z yoki sodda gap bilan javob beradilar.)

Tarbiyachi: Dino bizga uchta sehrli kalit qoldiribdi: “Savol beraman!” (qo‘l ko‘tarish), “O‘rganaman!” (kitob ochish harakati), “Do‘stimga yordam beraman!” (kaftni yurakka qo‘yish). Hammamiz birga takrorlaymiz!

Bolalar: Savol beraman! O'rganaman! Yordam beraman!

Tarbiyachi: Barakalla! Katta orzular kichik qadamdan boshlanadi!

Yoshga moslashtirish va inklyuziv yondashuv

- 3–4 yosh: 3 ta asosiy kasb (robototexnik, ekolog, kosmonavt), bir vaqtning o'zida 2 tadan ortiq tanlov bermaslik, qisqa gaplar, ko'rsatish va taqlid qilishni ustuvor qilish.
- 5–6 yosh: qo'shimcha dasturchi, shahar fermeri, shifokor kasblarini tanishtirish; “Nima uchun?” va “Qanday yordam beradi?” savollarini berish.
- Nutqi sust yoki tortinchoq bola javobni rasm tanlash, imo-ishora yoki tengdoshi bilan birgalikda aytish orqali bildirishi mumkin; javob berishga majburlanmaydi.
- Har bir bolaga navbat berish; kasblarni qizlar yoki o'g'il bolalarga xos deb ajratmaslik.
- Uyga oilaviy suhbat: “Oilamizda qaysi kasblar bor? Men qaysi ishni bajarib ko'rishni xohlayman?” Bola xohlasa, keyingi kuni rasm olib keladi.

Kuzatuv varaqasi (tarbiyachi uchun)

Belgilar: “+” – mustaqil bajardi; “±” – yordam bilan bajardi; “–” – qo'shimcha mashq kerak. Baholar bolalarni bir-biri bilan taqqoslash uchun emas, keyingi faoliyatni rejalashtirish uchun qo'llanadi.

Kuzatuv ko'rsatkichi	Mashg'ulotdagi vaziyat	Belgi
Kasbni rasmga qarab taniydi	“Uch bekat”	
Kasb va buyumni bog'laydi	“Kasbning buyumini top”	
Oddiy ko'rsatmaga amal qiladi	“Robotga yo'l ko'rsat”	
Muammoga mos kasbni tanlaydi	“Yordam signali”	
Orzusini ifodalaydi	“Orzular raketasi”	

Metodik eslatma: ushbu 5-hafta ishlanmasi 1–4-sinflar uchun “Kelajak kasblari” materialidagi kasblar, yordam signali va orzu raketasi g'oyalarini maktabgacha yoshga moslab qayta ishlab, oktabr oyining MTT “Kelajak soati” namunasidagi tarbiyachi–bola dialogi, didaktik faoliyat va refleksiya shakliga moslashtiradi.